

Programma 5 Economie, Kennis en Talentontwikkeling

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

De kwaliteit van leven in Brabant is gebaat bij een goed draaiende innovatieve economie. In het beleidskader Economie 2030 zet het Brabants bestuur in op een toekomstbehendige economie: een economie die wendbaar is en duurzaam is vormgegeven. De ambities zijn hoog. We willen dat Brabant in 2030 bij de Europese top 15 hoort qua concurrerend en innovatief vermogen. Tegelijkertijd staan we voor de uitdaging een groeiende economie zó in te richten, dat het effect op de leefomgeving positief is. Het moet bovendien een economie zijn die 'inclusief' is, dus geen mensen uitsluit. Kortom: we zetten in op een brede welvaart.

In 2021 is het beleidskader Economie 2030 uitgewerkt in diverse uitvoeringsagenda's met daarbinnen verschillende ontwikkelsporen: we zetten in op een missiegedreven innovatiebeleid, op talentontwikkeling en een maximale benutting aan Europese fondsen. Tegelijkertijd versnellen we het digitaal werken en produceren en geven we vorm aan de circulaire economie, met duurzaam gebruik en hergebruik van materialen en grondstoffen als uitgangspunt.

Prioriteiten 2022

In deze begroting schetsen we de inzet voor het jaar 2022. Na zware coronajaren trekt de economie aan. In vele sectoren worden weer overuren gedraaid en stijgt de omzet, met name in Brabantse maakindustrie, in de logistiek, in de voedselindustrie en in het life science cluster. In sommige sectoren is de impact van corona groot geweest, denk aan de horeca, de evenementenindustrie en cultuur. In die sectoren zal het herstel langer duren.

We sluiten met het bedrijfsleven en kennisinstellingen innovatiecoalities om de economie van morgen vorm te geven, en zorgen dat we als Brabant koploper blijven op een aantal technologievelden. Op die manier willen we bijdragen aan maatschappelijke transitie. We helpen bedrijven bij investeringen in digitalisering en in data-economie. We zien graag dat ons MKB voorop gaat lopen in datagebruik en -benutting, dat zal bijdragen aan een hogere arbeidsproductiviteit. Ook zetten we in 2022 flinke stappen om duurzaam materiaal- en grondstoffengebruik te stimuleren.

In allerlei sectoren zien we dat het tekort aan personeel steeds nijpender wordt. We blijven met partners, verenigd in het Pact Brabant (het bedrijfsleven, het onderwijs en de regio's) investeren in het ontwikkelen van mensen en hun vaardigheden. In 2022 geven we een impuls aan het aantrekken van (internationaal) talent.

Het is ook het eerste jaar dat er veel nieuwe Europese programma's starten. Een aantal daarvan hebben we samen met de provincies Zeeland en Limburg zelf in uitvoering, zoals Interreg, EFRO, POP/NSP. Nieuw is het programma JTF, gericht op de transitie naar een duurzame regionale economie. Door middelen van cofinanciering gaan we maximale inspanningen leveren om komend jaar te beginnen met de uitvoering van zo veel mogelijk projecten. Samen met regio's in het buitenland versterken we de ketens van het Brabantse bedrijfsleven en gaan we op zoek naar nieuwe vormen van samenwerking rondom nieuwe innovatiecoalities.

Impact corona

Onzeker is nog hoe corona Brabant in 2022 in de greep houdt. Tegelijk zien we dat de Brabantse economie zich veerkrachtig heeft getoond de afgelopen periode. De impact van corona op de maakindustrie is gering geweest, de sector draait weer op volle sterkte. Wel is er onzekerheid over de (betrouwbaarheid) van ketens en de levering van grondstoffen. Op diverse plaatsen vindt een herbezinning plaats op ketens, en de afhankelijkheid daarbinnen van grondstoffen en producten wereldwijd. In de uitrol van de innovatiecoalities spelen we hierop in. Voor jongeren was het in de coronaperiode lastig om een goede plaats te vinden op de arbeidsmarkt. Deze situatie keert nu snel. Personeelstekorten geven veel nieuwe kansen op werk. Om huidige vacatures in te vullen, zetten we komend jaar extra in op programma's die mensen de juiste kwalificaties geven. Het gaat dan met name om programma's rondom energietransitie en in de sectoren data en AI. Na de coronaperiode zal het reizen weer op gang komen maar alle beperkingen

wereldwijd zullen nog niet zijn opgelost. Daarom bestaat het risico dat ambities rondom het aantrekken van buitenlandse werknemers en/of studenten (nog) niet volledig waargemaakt kunnen worden. Ook zullen handelsmissies veelal nog digitaal verlopen. De Actie- en investeringsagenda Coronaherstel zal in 2022 grotendeels gerealiseerd worden.

In dit programma hebben we onze plannen voor 2022 samengevat in 4 hoofdambities. Per ambitie wordt vervolgens uitgewerkt hoe we die plannen willen gaan realiseren.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van missie-gedreven innovatie door sterke ecosystemen en clusters van bedrijven.

Belangrijke schakel in sterke kennis- en innovatiesystemen is de beschikbaarheid van sleuteltechnologieën en de toepassing daarvan in concrete producten en diensten. We zijn hier als Brabant sterk in, maar stellen ook vast dat er nog leemtes zijn. Ecosystemen zijn nog niet overal compleet. De samenhang en samenwerking tussen de verschillende clusters moet Brabantbreed worden versterkt en uitgebouwd, ook rond bestaande en nieuwe sleuteltechnologieën. We gaan met het bedrijfsleven, overheden en onze samenwerkingspartners in gesprek om deze leemtes op te vullen en crossovers aan te gaan. Dit doen we zowel binnen systemen (bijvoorbeeld HTSM, Life sciences, Maintenance) als tussen systemen (bijvoorbeeld tussen HTSM en Agrofood). Op deze manier borgen we het verdienvermogen van morgen en zorgen we voor maximale ondersteuning van het stuwende deel van de economie.

Indicatoren:

Brabantse positie op de (RIS) en (RCI) ranglijsten

RIS is de Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie, een gerenommeerde lijst van de meest innovatieve regio's in Europa (250 regio's in totaal). Onze ambitie is in 2030 minimaal bij de beste 15 regio's te horen. De huidige innovatiepositie (plek 36 in 2021) betekent dat we een uitdaging hebben.

RCI is de Regional Competitiveness Index, eveneens van de Europese Commissie. Deze index meet het concurrentievermogen van alle Europese regio's, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur en opleidingen. Brabant scoort hoog op opleidingsniveau en technologisch niveau. Huidige positie: 20 (2019)

Jaarlijks procentuele toename van het bruto regionaal product (BRP)

Het BRP groeit in 2021 (t.o.v. 2020)

In de begroting brengen we in beeld welke resultaten we leveren voor de structurele deel van de begroting. Voor meer inzicht in de prestaties uit de uitvoeringsagenda's verwijzen we naar het programmeringsdocument dat GS eind augustus 2021 aan de Staten heeft aangeboden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een impuls aan de circulaire economie/samenleving

Toelichting

Wij werken aan een circulaire economie en samenleving door duurzamer om te gaan met de beschikbare grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen. We verminderen samen met maatschappelijke partners het gebruik van niet-hernieuwbare grondstoffen volgens de landelijke afspraken met 50 procent in 2030. In IPO-verband wordt samen met PBL en CBS verkend hoe we deze voortgang kunnen meten en welke monitoringssystematiek hierbij past. Op dit moment is er namelijk nog geen bruikbare data beschikbaar. In de vastgestelde Uitvoeringsagenda Circulaire Economie hebben we onze uitvoering beschreven voor de komende jaren, op weg naar een verminderd grondstoffenverbruik in 2022. Zo subsidiëren we projecten binnen het thema voedsel om voedselverspilling tegen te gaan en de eiwittransitie aan te jagen. Binnen de Maakindustrie werken we door middel van kennisdeling, samen met o.a. VNO-NCW, aan het vergroten van de bewustwording bij o.a. MKB-bedrijven om meer circulair bezig te zijn. In de bouw subsidiëren we projecten om meer circulair te bouwen, geven we uitvoering aan de City Deal "Circulair en conceptueel Bouwen" en ontwikkelen we de Brabantse aanpak circulair bouwen; ook gericht op bewustwording en

verdere afname van benodigde grondstoffen. In 2022 optimaliseren we het biobased ecosysteem op basis van inzichten van twee onderzoeksopdrachten die we hebben uitgezet en zetten we in op meer samenwerking en ketenaanpak samen met onze partners.

Streefwaarden

Outcome-Indicator	2022	2023	2024	2025
grondstofverbruik				In 2030 is 50% van ons primaire grondstofverbruik verminderd
Output-Indicator	2022	2023	2024	2025
Vergroten bewustwording binnen het thema maakindustrie	80 bedrijven zijn benaderd om ze te enthousiasmeren	250 bedrijven zijn benaderd		
Binnen het thema Voedsel en het project Agrofoodvoice worden 2 concrete initiatieven uitgevoerd m.b.v. innovatiecontracten en vouchers.	1 project met voucher uitgevoerd	2 projecten met vouchers zijn uitgevoerd.		Reststromen worden beter benut en leidt tot minder voedselverspilling, stimuleert de eiwittransitie.
Optimaliseren biobased ecosysteem	2 onderzoeksopdrachten zijn uitgevoerd			
Aanjagen van circulaire initiatieven binnen het thema bouw	2 projecten zijn gestart	6 projecten zijn gestart	7 projecten gestart	

Voor een uitgebreider overzicht van prestaties/resultaten verwijzen we naar het programmeringsdocument EKT 2021-2023

Een impuls in digitalisering

Toelichting

Dataficering is een mondiale trend die gaat over het verkrijgen van digitale data en het vertalen ervan in informatie. We streven er als regio naar om de economische kansen van digitalisering optimaal en op een verantwoorde manier te benutten. Om dit te bereiken, voeren we een reeks aan projecten en activiteiten uit. In de Uitvoeringsagenda Data economie worden deze onderverdeeld in: het aanjagen van data innovatie, data business, het verhogen van data maturiteit en meer data delen. In 2022 richten we ons onder meer op cyberweerbaarheid. Ook gaan de icoonprojecten Agrifood en AI (in afstemming met de Nationale AI coalitie en de Brainport AI hub) van start. Komend jaar maken we MKB-ers datacompetenter door de inzet van

datacoaches en investeren we in betere infrastructuur. Dat doen we door middel van businesscases die helpen om het delen van data te stimuleren. Verder bevorderen we de groei van het aantal dataprofessionals en stimuleren we een leercultuur.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023	2024	2025
Datamaturiteit van het stuwende mkb	750 MKB-bedrijven hebben online datascan gedaan**)		Stijging naar gemiddeld 3,5 (op schaal van 1 tot 5)	
Omvang Brabantse data-economie	2 nieuwe icoonprojecten**)		Groei van de waarde van de Brabantse data-economie (€) met 20 %	
	Programma voor datastarters**)		Groei van het aantal bedrijven in de Brabantse data-sector met 15%	
	2 nieuwe digitale werkplaatsen **)		Groei van het aantal data-professionals in Brabant met 6 %	

Voor een uitgebreider overzicht van prestaties/resultaten verwijzen we naar het programmeringsdocument EKT 2021-2023.

**) De UA Data-economie is begin 2021 goedgekeurd. Vervolgens hebben we overleg gevoerd met onze uitvoeringspartners. Een groot deel van die overleggen resulteren in projectplannen in de 2e helft van 2021. De effecten van de acties kunnen daarom ook pas na 2022 worden gemeten. Eind 2021 bepalen wij de nulmeting door een vernieuwd data-onderzoek zoals dat ook in 2018 is uitgevoerd door JADS en de BOM. In 2024 zullen we dat onderzoek herhalen om daarmee het resultaat van onze activiteiten te kunnen bepalen.

We versterken het organiserend vermogen in triple helix samenwerkingen op verschillende niveaus: in steden en op regionaal niveau

Toelichting

In 2022 maken we met betrokken partijen, zoals arbeidsmarktregio's, de BOM en Braventure, nieuwe afspraken over hun prestaties met betrekking tot het beleidskader Economie 2030. De afspraken worden meegenomen in de reguliere monitoring. Hierbij zetten we specifiek in op de versterking van de Brabantse clusters waarbij we middelen van het rijk en Europa slim combineren. We gaan voor een betere samenwerking en onderlinge afstemming tussen de partners bij de ondersteuning van start-up en scale-up.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023	2024	2025
Geharmoniseerde jaarplannen & afsprakenkaders	6 (4 regio's, BOM & Braventure)			

We zorgen dat rondom sleuteltechnologieën zogenaamde innovatie-coalities tot stand komen

Toelichting

Om innovatie in de breedte te versterken ontwikkelen we de komende jaren Brabantse innovatie-coalities. In deze coalities verenigen we stakeholders, optimaliseren we de inzet van instrumenten en zorgen we dat nationale (Groeibrief) en regionale groei-initiatieven (regiodeals) hun doorvertaling krijgen. In 2022 gaan we aan de slag met 5 innovatie-coalities:

Streefwaarden

Indicator	2022	2023	2024	2025
Innovatiecoalities	Min. 5			

Voor een uitgebreider overzicht van prestaties/resultaten verwijzen we naar het programmeringsdocument EKT 2021-2023

We zorgen voor een organisatorisch sluitende keten voor de ondersteuning van innovatieve starters, groeiers en scale-ups.

Toelichting

We hebben de BOM opdracht gegeven om samen met de regionale ontwikkelmaatschappijen een Pledge Fund te ontwikkelen. Verder wordt eind 2021 in samenwerking met de regio's een subsidieregeling opengesteld. Die wordt in 2022 uitgerold om een impuls te kunnen geven aan breder MKB en start-ups.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023	2024	2025
Slagings% innovatieve startups in Brabant	*)	*)	*)	10% hoger dan in 2020
Aantal nieuwe snelle groeiers in Brabant	5	5	5	5

*) In het najaar 2021 worden met BOM en Braventure afspraken gemaakt over de activiteiten die nodig zijn om de doelstelling (2025; 10% t.o.v. 2020) te realiseren. Hiertoe wordt een jaarlijkse monitor ontwikkeld waarin de voortgang te volgen is.

Voor een uitgebreider overzicht van prestaties/resultaten verwijzen we naar het programmeringsdocument EKT 2021-2023

Wat willen we bereiken?

Inzetten op talentontwikkeling voor de kenniseconomie van morgen

Het arbeidsmarktbeleid draagt bij aan de doelen van het beleidskader Economie 2030: brede welvaart, een goede concurrentiepositie en innovatiekracht. Dat alles vraagt om mensen op de arbeidsmarkt die kunnen voldoen aan de eisen die een hoogontwikkelde economie stelt. Om daaraan te kunnen voldoen is het nodig dat mensen zich blijven ontwikkelen én dat Brabant nationaal en internationaal goede arbeidskrachten aantrekt en behoudt. Op bepaalde delen van de arbeidsmarkt heeft corona grote negatieve gevolgen (gehad). Het is belangrijk om ons dáár gericht extra in te zetten.

We ondersteunen partners in het aantrekken en behouden van voldoende talent voor de innovatie-opgaven van de toekomst, zoals vastgelegd in het Actieplan Arbeidsmarkt: Talent voor de Kenniseconomie van

Morgen. In 2022 geven we een extra impuls aan het aantrekken van nationaal en internationaal talent. Hoewel de Corona crises heeft gezorgd voor onzekerheid, zien we tekorten aan talent en werknemers ontstaan, met name in de techniek en ICT-sector.

Indicatoren:

• **Spanningsindicator Brabantse arbeidsmarkt**

De spanningsindicator Brabantse arbeidsmarkt geeft de verhouding aan tussen het aantal vacatures en het aantal kortdurend werklozen. De indicator vergelijkt dus de actuele vraag naar personeel ten opzichte van het actueel beschikbaar aanbod.

In het 1e kwartaal (Q1) 2020 was de gemiddelde spanningsindicator onder de vijf Brabantse arbeidsmarktregio's 1,51. Arbeidsmarkt cijfers Om tot een evenwichtige arbeidsmarkt te komen zou de spanningsindicator voor alle sectoren tenminste lager moeten worden dan deze in Q1 2020 was met als optimale eindwaarde 1,0.

• **% bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid)**

De bruto arbeidsparticipatie wordt gemeten ten opzichte van de totale beroepsbevolking in de leeftijd van 15–75 jaar. In Q1 van 2020 was er een bruto arbeidsparticipatie van 71,3%. (zie opendata.cbs). Omdat de coronacrisis een hevig negatief effect heeft gehad op de bruto arbeidsparticipatie is het streven om deze op het niveau van Q1 2020 te krijgen.

• **Succes broedplaatsen**

Het succes van broedplaatsen wordt gemeten in het aantal broedplaatsen wat versterkt is, door onderwijs en bedrijfsleven beter met elkaar te verbinden en zichtbaar programma's met elkaar in te richten en talent te ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aantrekken en behouden van nationaal en internationaal talent

Aantrekken en behouden van nationaal en internationaal talent

Toelichting

Met de inzet op een Talent attraction programm en een International student programm ondersteunen we bedrijven bij het werven van (Inter)nationaal Talent. We verwachten 500 talenten aan te trekken en die te binden aan Brabant. Met behulp van het programma Innovation Makers, zorgen we voor een ecosysteem waardoor tenminste 3500 talenten de mogelijkheid krijgen zich beter voor te bereiden op de Brabantse arbeidsmarkt. Daarnaast ontwikkelen we 10 broedplaatsen waar talent en bedrijfsleven elkaar kan treffen.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023
Aantrekken van 500 extra talenten en binden aan Brabant via de programma's Talent attraction Programm en International student programm.	250	250
Het Innovation Makers Programma zorgt ervoor dat we 3500 talenten met behulp van innovatieve challenges zich beter kunnen voorbereiden op de arbeidsmarkt.	500	3000
Ontwikkeling van 10 broedplaatsen waar talent en bedrijfsleven elkaar treffen	5	5

Inzicht in de arbeidsmarkt ontwikkelingen t.b.v. maatschappelijke transitie

Er is al veel gedaan om het inzicht in maatschappelijke transitieopgaven voor de arbeidsmarkt en talentontwikkeling te vergroten, er is veel informatie beschikbaar. We brengen deze samen in één geïntegreerde brede Human Capital Agenda.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023
1 Human Capital Agenda die maximaal inzicht biedt in de benodigde vaardigheden voor maatschappelijke transitie	50%	100%

Leren en ontwikkelen

Het faciliteren van om- en bijscholing en het aanleren van vaardigheden middels opleidingen en loopbaanadviezen ten behoeve van de economie van morgen.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023
Brabant leert; Minimaal 5000 Brabanders krijgen de mogelijkheid zich gesubsidieerd om- en bij te scholen	2500	2500

Wat willen we bereiken?

Realiseren van sterkere clusters door Europese en internationale samenwerking

Brabantse bedrijven en kennisinstellingen hebben veel baat bij de internationale oriëntatie van de provincie. We helpen hen om krachtige allianties te smeden met innovatieve bedrijven en kennisinstellingen in andere (Europese) regio's en stimuleren samenwerking met internationale (Europese) instellingen. We werken aan acquisitie van hoogwaardige bedrijven die onze clusters versterken, het bevorderen van onze export, het werven van internationaal talent en internationale innovatiesamenwerking. Internationale samenwerking zorgt ervoor dat onze economie beter functioneert en dat de export toeneemt. De economische samenwerking binnen Europa wordt daarbij steeds relevanter voor het Brabantse verdienvermogen en de vorming van economische ecosystemen en clusters.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bouwen en onderhouden van contacten en netwerken voor internationale innovatiesamenwerking

Doel is om zo veel mogelijk aan te sluiten bij op te zetten innovatiecoalities binnen de maatschappelijke thema's: 1) De energietransitie; 2) Gezond ouder worden in een vergrijzende maatschappij; 3) Mobiliteit behouden in een drukker en steeds meer verbonden land; 4) De opkomst van artificial intelligence; 5) Voedselketens in harmonie met de omgeving en het klimaat. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar relevante, sterke, innovatieve kennisregio's binnen én buiten Europa. De Brabant Innovation Days (BID) bieden dé kans om Brabantse kennisinstellingen te positioneren op de wereldwijde kennis-as Japan, Israël, USA, Europa.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023	2024	2025
-----------	------	------	------	------

Brabant Innovation Days (BID) die leiden tot	4 BID's	4 BID's	4 BID's	4 BID's
-nieuwe contacten	320	320	320	320
-contracten kennisinst..en bedrijven	10	10	10	10
Aansluiten bij innovatiecoalities	5	5	5	5

Continueren van investeringsbevordering

We continueren investeringsbevordering: in samenwerking met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) trekken we buitenlandse bedrijven en investeringen aan. We blijven inzetten op de acquisitie en doorontwikkeling van buitenlandse bedrijven die kwalitatief bijdragen aan de vorming van sterke economische ecosystemen. Nieuwe investeringen zullen de positie van Brabant als hoog innovatieve hotspot versterken.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023	2024	2025
Aantal leads	35	35	35	35
Aantal arbeidsplaatsen	1000	1000	1000	1000

Stimuleren van de internationale handel

We faciliteren in samenwerking met de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij een kwalitatief hoogwaardig pakket aan handelsbevorderingsactiviteiten gericht op sterke economische ecosystemen en clusters. Dit doen we in aanvulling op onder meer de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) én branche- en clusterorganisaties.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023
Aantal handelsbevorderende activiteiten	12 handelsmissies 12 informatie-bijeenkomsten 90 trade relationsgesprekken	12 handelsmissies 12 informatie-bijeenkomsten 90 trade relationsgesprekken
Aantal deelnemende bedrijven/kennisinstellingen	60	60

Wat willen we bereiken?

Het versterken van de ruimtelijke-economische structuur

Als middenbestuur overzien we de ruimtelijk-economische structuur waarin Brabant als een stedelijke agglomeratie met meerdere kernen kan functioneren en waarin alle subregio's deelnemen. De wisselwerking tussen stad en land versterkt specifieke Brabantse kwaliteiten, wat ontwikkeling in de hand werkt. We werken daarbij als provincie samen met de steden en opereren tevens als partner in gebiedsontwikkelingen. Om in de toekomst te kunnen blijven concurreren met andere regio's, is het zaak om het onderscheidend vermogen en de innovatiekracht van deze plekken te versterken. Meer nog dan

voorheen zijn deze ruimtelijke en regionale aspecten (landschap, woonkwaliteit, bereikbaarheid, interactiemilieus, aanwezig talent, leefbaarheid et cetera) van belang voor de concurrentiekracht en vestigingsklimaat. Al die aspecten dragen bij aan de brede welvaart.

Indicatoren:

- Provincie Noord-Brabant scoort gemiddeld op de Brede Welvaartsindicator (BWI in 2021)
- Groei werkgelegenheid

Wat gaan we daarvoor doen?

Bijdragen aan campusontwikkeling

Campussen en innovatiedistricten nemen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. Ze zijn een kraamkamer van talent, toekomstige technologische ontwikkelingen en daarmee een katalysator van de ontwikkeling van de regionale en nationale kenniseconomie. Ze zijn bepalend voor het onderscheidend vermogen van de regio, wat belangrijk is om te behouden en verder uit te bouwen.

Samen met campusorganisaties, bedrijven en kennisinstellingen stellen we per campus een concreet ontwikkelperspectief (roadmap) op, waarin we aangeven welke doorontwikkeling – gelet op de beoogde effecten – nodig is, wat daarbij maatregelen zijn die genomen moeten worden en op welke manier de provincie daarin ondersteunt. Daarnaast versterken we de samenwerking tussen verschillende locaties en organisaties, zodat campussen van elkaar kunnen leren, het milieu van open innovatie wordt versterkt en verbinding met het onderwijs wordt gelegd. We zetten daarvoor een netwerk van Brabantse campussen op en onderhouden deze via een breed campusoverleg, waarin partijen periodiek bij elkaar worden gebracht. Daarbij faciliteren we campussen in (gedeelde) faciliteiten, testruimten, fieldlabs et cetera, wanneer deze cruciaal zijn voor het ecosysteem en uniek in het Nederlandse innovatielandschap.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023
Ontwikkelperspectief (roadmaps) campussen	3	3
Opwerken broedplaatsen/hybride leeromgevingen waarbij arbeidsmarkt en bedrijfsleven worden verbonden	10	

(Door)ontwikkelen van stedelijke innovatie districten

Op steeds meer locaties vindt innovatie plaats. Die locaties verschuiven richting (binnen)stedelijke gebieden. Die zijn aantrekkelijk, onder meer vanwege de potentie van stationsgebieden en (OV-) knooppunten (met betrekking tot bereikbaarheid). Dit zijn de zogenaamde stedelijke innovatiedistricten, of moderne stadscampussen, die de uitwisseling van kennis en de interactie tussen mensen, bedrijven en instituten stimuleren.

We ondersteunen lokale partners (overheden, kennisinstellingen, bedrijven) bij hun inspanningen om innovatiedistricten en/of moderne stadscampussen door te ontwikkelen. Met gemeenten werken we de komende periode verder aan inhoudelijke plannen als onderdeel van de bestuursopdracht m.b.t. transformatie van binnensteden. Die bestuursopdracht is versneld door afspraken met de B5- en M7-gemeenten in de Brabantse Actie- en Investeringsagenda Coronaherstel.

Streefwaarden

Indicator	2022	2023
-----------	------	------

Verkenning Brabantse steden	2	2
Ondersteuning fieldlabs/faciliteiten	5	3

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

Beleidskaders

- Beleidskader Economie 2030

Uitvoeringsagenda's/Strategische documenten

- Innovatieprogramma Agrofood Brabant 2020
- Cluster Actieagenda's
- Data Science: Graduate School en Cluster Initiatief
- Digitalisering: verkenning Brabant digitaliseert. Agenda Digitalisering in Brabant.
- Smart data: eerste stap richting een vooraanstaande data-economie
- Evaluatie fondsen uit de eerste en de tweede tranche Investeringsagenda Essent
- Aanpassingen Innovatiefonds Brabant BV, 2017
- Businessplan Valorisatiefonds Brabant
- Aanpak Werklocaties 2020-2023
- Pact Brabant
- Actieplan Arbeidsmarkt "Talent voor de kennis economie van morgen"
- Statenmededeling "Continuering aanpak Internationalisering en Branding en beschikbaar stellen stelpost"
- Statenmededeling Bouwsteen Economie & Internationalisering Brabant
- UA DataEconomie
- UA Circulaire Economie
- UA Toekomstige Clusters en Triple Helix Samenwerking 2021-2023
- UA Versterking campussen, stedelijke innovatiedistricten, fieldlabs en hybride leeromgevingen 2021-2023

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- BOM Holding BV
- Meerjarenplan BOM 2017-2020
- Businesspark Aviolanda (BPA)
- Pivot Park holding
- Green Chemistry Campus BV
- Havenbedrijf Moerdijk
- Stichting Leisure Ontwikkelfonds Noord-Brabant
- Brabant Startupfonds

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

De effecten van de coronacrisis zullen zeer zeker ook nog voelbaar zijn in 2022, alhoewel we nog niet weten in welke mate en op welke terreinen. In tegenstelling tot 2021 verwachten we in 2022 een 'verhitte' arbeidsmarkt. Dat dwingt ons om de arbeidsproductiviteit te verhogen (o.a. door innovatie).

Een andere kritische succesfactor is de mate waarin we erin slagen om samen op te trekken met onze

partners. Gemeenten hebben (mede door de effecten van de coronacrisis) moeite om de eigen begroting rond te krijgen. Partners in het veld kennen een soortgelijke druk op hun bedrijfsvoering. Belangrijk is dat we samen ruimte ervaren om te investeren in de economische kracht van Brabant van morgen.

Wat mag het kosten?

Financiële toelichting op de verschillen tussen begroting 2022 en begroting 2021

Lasten

De verschillen in de raming van de lasten in 2022 ten opzichte van 2021 (ruim € 24 mln.), worden met name veroorzaakt doordat voor de cofinanciering Europese Programma's (Interreg, OP Zuid en Passport4work), MIT en Efro-bijdragen er in 2022 nog geen bedragen geraamd zijn terwijl in 2021 hiervoor een bedrag is opgenomen van € 12,3 mln (en dus in 2022 lager).

Verder zijn er in 2021 nog extra middelen geraamd als uitloop van (besteding van middelen van) de bestuursperiode 2016-2019. (vanuit Investeringsagenda Economische Structuur-versterking 3e tranche.)

Dat geldt voor de volgende onderwerpen: Mindlabs, Regiodeal M-W Br., Innovatie met topsectoren (HTSM, LS&H en Maintenance). In totaal is hierdoor de raming in 2022 € 5,5 mln. lager dan in 2021.

Structurele basissubsidie aan de BOM is in 2022 € 1 mln. lager dan in 2021. (De BOM heeft hiertoe een transitieplan opgesteld). Voor het opwerken van Investeringsbenadering Corona is in 2021 eenmalig € 1 mln. vanuit knelpuntenbuffer beschikbaar gesteld (en dus in 2022 € 1 mln. lager)

Voor de uitvoering van de UA DataEconomie is – zoals ook vermeld in het programmeringsdocument EKT - in 2022 een bedrag van € 5,7 mln opgenomen in de begroting. Dat bedrag is lager dan in 2021 (€ 9,7 mln), maar betekent niet dat we minder ambitie leggen op de uitvoering van de UA. Er worden namelijk in 2021 al meerder meerjarige verplichtingen aangaan, die in één keer ten laste van dat jaar zijn gebracht. De verwachte prestaties uit de UA worden kortom geleverd.

Baten

De verschillen in de raming van de lasten in 2022 ten opzichte van 2021 (ruim € 9 mln.), worden met name veroorzaakt doordat de Efro-bijdragen m.b.t. Europese programma's en Rijksbijdragen MIT in 2022 nog niet in de raming zijn opgenomen.

Stand Reserves

De lasten van programma 5 Economie, Kennis en Talentontwikkeling worden deels gedekt vanuit:

- de reserve Essent Investeringsagenda. Een nadere toelichting op deze middelen is opgenomen in paragraaf 8 Investeringsagenda.

- de reserve Beleidskader Economie 2030

- de reserve Cofinanciering Europese programma's.

Het verloop van de stand van die reserves is onderstaand weergegeven.

NB. De reserve Cofinanciering Europese programma's draagt ook bij aan de dekking van de lasten van programma 3, 4 en 7.

M.b.t. reserve beleidskader Economie 2030 zijn nog bedragen gereserveerd voor de diverse UitvoeringsAgenda's.

Deze bedragen zijn nog niet in de begroting verwerkt, voorstellen hiertoe doen we door middel van de programmeerdocumenten (2022/2023). Voor het bedrag (€22 mln.) wat nog in reserve zit, na uitvoering van de Uitvoeringsagenda's, komen we in Q4 2021 met een statenvoorstel hoe we met deze middelen voorrang kunnen geven aan versneld programmeren.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<u>Lasten</u>						
Programma lasten	63.928	64.013	39.669	21.762	20.240	20.240
Organisatiekosten	7.069	6.318	6.205	0	0	0
totaal lasten	70.998	70.331	45.874	21.762	20.240	20.240
<u>Baten</u>						
totaal baten	23.452	9.855	578	545	0	0
saldo baten en lasten	-47.546	-60.476	-45.296	-21.217	-20.240	-20.240

<i>Stand reserve x € 1.000</i>	Saldo per 1-1-	Saldo per 31-	Saldo per 31-	Saldo per 31-	Saldo per 31-	Saldo per 31-
	2021	12-2021	12-2022	12-2023	12-2024	12-2025
Res.Co-financiering Europese programma's	20.789	15.866	10.422	10.422	10.422	10.422
Reserve Beleidskader Economie 2030	69.000	53.140	40.702	40.702	40.702	40.702